

Algemene Bijdragen

REDE UITGESPROKEN TER OPENING VAN DE VOORJAARS- VERGADERING DER VERENIGING OP 29 MEI 1953 TE HARDERWIJK DOOR DE VOORZITTER, G. HOUTZAGERS

Het is mij een groot genoegen U op deze voorjaarsbijeenkomst van harte welkom te heten. Het verheugt mij dat zo velen onzer leden deze bijeenkomst in het zo bij uitstek bosrijke gebied van de Noord-Veluwe bijwonen, waaruit opnieuw blijkt hoe zeer onze Vereniging zich mag verheugen in de voortdurende belangstelling en in de saamhorigheid harer leden.

Sinds wij onze najaarsvergadering te Lochem hebben gehouden zijn er belangrijke gebeurtenissen voorgevallen. Allereerst moet ik dan wel memoreren de ontzaggelijke watersnood, die het Zuidwesten van ons land heeft getroffen en waardoor velen zo enorm veel leed, ontbering en verlies hebben moeten ondergaan. En alhoewel het over deze landgenoten gekomen leed een groot gevoel van saamhorigheid, nationaal zowel als internationaal, heeft opgewekt, omdat een ieder spontaan, zoveel als hem maar enigszins mogelijk was, hielp of medewerkte om de nood te lenigen, zo moet toch tenslotte al dit medeleven en al deze hulp maar een uiterst zwakke poging worden geacht om het leed en de vaak onherstelbare verliezen, die hier zijn geleden, te vergoeden. Wij bidden onze landgenoten in de geteisterde streken, die ook nu nog dagelijks met talloze moeiten en ontberingen hebben te kampen, toe, dat God hun de kracht moge geven om hun verloren bezit en geluk weer op te bouwen en zeggen hun gaarne toe dat wij al het mogelijke zullen doen om hen daarbij ook in de toekomst behulpzaam te zijn.

Groot was ook het medeleven in het buitenland. Ik zelf heb van 10-tallen collega's, zowel van Europese als Amerikaanse zijde, brieven ontvangen waaruit op vaak ontroerende wijze naar voren kwam, hoe hartelijk men met ons land medeleefde. De stad Villingen in Z. Duitsland zond mij voor in nood verkerende bosbouw-collega's 1000 Mark, over welke, naar ik meen, het meest doeltreffend kon worden beschikt door ze aan het Nationale Rampfonds over te maken. Van verschillende zijde ontving ik mededeling over door onze buitenlandse bosbouwcollega's georganiseerde hulpacaties. Ook andere van onze medeleden hebben ongetwijfeld hetzelfde ondervonden.

Een gevoelig verlies heeft de bosbouw geleden door het overlijden van mr dr P. G. van Tienhoven, de onvermoeide idealist die zijn gehele leven op de bres heeft gestaan voor het behoud van het natuurschoon in ons land, en die in het bijzonder zoveel bosbezittingen voor ondergang en sloping heeft behoed. Het zal niet nodig zijn in deze kring van ingewijden zijn verdiensten nader te schetsen. Zijn naam, die in het bijzonder verweven is met de Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten, zal vooral in bosbouwkringen tot in lengte van dagen in dankbare herinnering voortleven.

Wanneer ik dan hierna verder de belangrijke gebeurtenissen naga, welke sedert onze voorjaarsvergadering op bosbouwgebied zijn voorgevallen, dan moet in ons verenigingsleven wel in de eerste plaats worden vermeld, dat de ingestelde studiekring onder voorzitterschap van prof. Becking gedurende deze periode haar werkzaamheden heeft aangevangen, en onder Goster belangstelling op 28 en 29 november 1952 op de Pietersberg te Oosterbeek haar eerste studiedagen heeft gehouden waarbij een 3-tal onderwerpen: het dunningsvraagstuk, de arbeidsrationalisatie en de grondbewerking werden behandeld.

Als voorzitter van de Ned. Bosbouw Vereniging heb ik deze eerste bijeenkomst geopend en daarbij gewezen op de grote betekenis van de studiekring als contact tussen praktijk en wetenschap. Dit contact is zo belangrijk om daardoor aan de ene kant het wetenschappelijk onderzoek voor eenzijdigheid te behoeden en aan de andere kant de praktijk meer vertrouwd en bekend te maken met de problemen die in studie zijn. Hierdoor zal juist de praktijk in zijn dagelijks werken aan bepaalde hieraan verwante onderdelen meer aandacht kunnen schenken en met het onderzoek medeleven en dit bevorderen. De samenbundeling van deze beide krachten in de studiekring, het gesprek tussen wetenschap en praktijk, zal op beider gedachtengang een bevruchtende invloed hebben.

Dergelijke meer gedetailleerde en diepgaande besprekingen zijn in het kader van onze voor- en najaarsvergaderingen, gezien ons tegenwoordig ledental, niet mogelijk. Ik verwacht echter wel, dat juist uit de studiekring telkens bepaalde onderdelen naar voren zullen komen, waarvoor het van belang wordt geacht of de noodzakelijkheid wordt ingezien om deze voor het forum van onze *gehele* vereniging te brengen. Vraagpunten, die in de kringbespreking zich bijzonder accentueerden en daardoor als vanzelf nopen tot een uitgebreide behandeling, op de wijze zoals dit voorheen in onze wetenschappelijke cursussen geschiedde!

Ik kan U in dit verband mede delen dat zulks ook aldus wordt gezien door onze Commissie voor de Wetenschappelijke Cursussen die ons bestuur adviseerde haar thans te ontbinden omdat men meende dat haar taak thans beter en vollediger door de nieuw geschapen Studiekring kon worden overgenomen . . . de wetenschappelijke cursussen uitvloeisel en verlengstuk van het werk van de Studiekring. Ons Bestuur acht dit voorstel juist en heeft hiertoe besloten.

Ik betuig daarom van deze plaats onze demissionnaire Commissie voor Wetenschappelijke Cursussen gaarne de dank van de gehele Vereniging voor de vele moeite die zij zich gedurende vele jaren heeft getroost om deze cursussen voor ons te organiseren en voor het vele dat zij in dit opzicht voor ons heeft bereikt.

De Stichting „Verbetering Houtopstanden” wier oprichting in het verslag van Uw vorige voorzitter van najaar 1952 werd vermeld, is haar werkzaamheden begonnen. De Stichting heeft naast een klein Dagelijks Bestuur, 3 werkgroepen in het leven geroepen, één voor loofhoutgewassen, één voor naaldhoutgewassen en één voor de aankoop van boomzaden uit conform ecologische gebieden in het buitenland. Ir E. C. Jaans, houtvester van het Staatsbosbeheer, werd aan de Stichting afgestaan als technisch leider. Wij hopen zeer dat zij ook finantieel in staat gesteld zal worden om de grote achterstand, die op het gebied van selectie en

veredeling in de bosbouw nog bestaat, spoedig en volledig in te halen. Besprekingen zijn gaande voor ons land te komen tot de oprichting van een Coöperatieve Centrale Zaadeest, waardoor het mogelijk zal zijn door een strenge scheiding van herkomsten de selectie snel en daadwerkelijk tot stand te doen komen.

Met steun van Marshallgelden werd het Instituut voor Bosbouwkundig onderzoek van de Landbouwhogeschool in staat gesteld een onderzoek in te stellen betreffende de vegetatieve vermeerdering van houtgewassen. De bosbouw-ingenieur Mej. ir L. van Straaten, werd met dit onderzoek belast en zal aldus waardevolle steun kunnen leveren aan het werk van de Stichting Verbetering Houtopstanden, omdat bij dit selectiewerk ongetwijfeld de vegetatieve vermeerdering een zeer belangrijke rol speelt. Zij experimenteert thans met eik, pijnboom, lariks, douglas en esp.

Het ontwerp Boswet dat in najaar 1952 is verschenen, had, zoals U bekend is, de volle belangstelling van onze Vereniging. Op een hiervoor speciaal belegde buitengewone ledenvergadering op 13 Maart j.l. werden de verschillende ingekomen opmerkingen en bezwaren uitvoerig besproken. Als uitvloeisel hiervan hebt U onlangs van ons bestuur een concept-nota ontvangen betreffende de aan de Minister van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening voor te stellen wijzigingen op het gepubliceerde Rapport van de Commissie tot Herziening van de Boswet 1922. Op deze concept-nota, die wij aan alle leden roodzonden, zijn nog verschillende opmerkingen binnengekomen, welke nog enkele wijzigingen noodzakelijk maken. Wij hopen echter thans dezer dagen de definitieve nota bij de Minister te kunnen indienen.

Met genoegen zou ik hier verder willen constateren dat niet alleen met de Vereeniging van Boscheigenaren, doch thans ook met de Hoofdafdeling Bosbouw van de Stichting voor de Landbouw, de nodige contacten zijn gelegd, en dat wij hopen en vertrouwen dat in de toekomst een vruchtbare samenwerking ook met de georganiseerde Bosbouw hiervan het gevolg zal zijn. Wel liggen de doelstellingen van beide Verenigingen niet geheel op hetzelfde niveau, maar iedere maatregel welke dient om de bosbouw en de economische waarde en productiviteit van het Nederlands bosbezit te bevorderen hebben onze *gemeenschappelijke* belangstelling en het is daarom zeer waardevol indien deze ook *gemeenschappelijk* worden nagestreefd.

Eén van de eerste punten die al tot een gemeenschappelijke actie hebben geleid, zijn de pogingen die thans door ons in het werk worden gesteld om te komen tot een Centraal Nederlands Bosbouwmuseum, waarvoor de Gemeente Arnhem ons het hiervoor zeer gunstig gelegen hotel Sonsbeek voor een periode van 3 maanden in handen heeft gegeven. Wij achten een dergelijk Nederlands Bosbouwmuseum ook daarom van zo buitengewoon belang, omdat juist hier bij uitstek de gelegenheid bestaat om de aandacht te vestigen op de Nederlandse bosproducten voor gevallen waar thans ten onrechte nog de voorkeur wordt gegeven aan buitenlands hout. Een dergelijk plan, dat ongetwijfeld grote geldelijke offers zal vragen, is echter alleen uitvoerbaar indien alle instanties, ook en niet in de laatste plaats de inlandse houthandel en industrie, hierin samenwerken. Onze Vereniging heeft hiertoe het initiatief genomen. Wij hopen op 4 Juni a.s. hierover een bespreking te voeren met diverse hiertoe

uitgenodigde instanties. Moge dit er toe leiden, dat een Nationaal Bosbouwmuseum binnen afzienbare tijd werkelijkheid wordt!

Zeer belangrijk voor de Nederlandse Bosbouw in al zijn geledingen is ook wel het feit dat een spoedige tot standkoming kan worden verwacht van de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie van de Bosbouw in het Bosschap. Op 17 April j.l. heeft de Sociaal Economische Raad besloten over de instelling van dit Bosschap een gunstig advies uit te brengen zodat mag worden verwacht dat het Bosschap nog in de loop van dit jaar zal worden geïnstitueerd. Is dit het geval, dan krijgt het Bosschap ook verordenende bevoegdheid en zullen geleidelijk verschillende bevoegdheden welke tot heden waren toegewezen aan de Geïnstitueerde en aan de Directe van het Staatsbosbeheer worden gedelegeerd aan het Bosschap. Het behoeft niet te worden betoogd hoe grote betekenis dit kan worden voor de verdere ontwikkeling van onze bosbouw en hoe belangrijk het is dat onze vereniging ook deze ontwikkeling van nabij volgt en daaraan deelneemt.

Van 30 April tot 9 Mei werd onder voorzitterschap van ondergetekende in Duitsland het 5e Internationale Populierencongres gehouden waaraan 19 landen en ruim 250 congressisten deelnamen. Het is een verblijdend verschijnsel, te constateren hoe de belangstelling voor de populierencultuur overal in de wereld toeneemt en hoe snel deze vereniging die pas in 1947 op initiatief van Frankrijk en Nederland, is opgericht en die aanvankelijk slechts enkele leden telde, onder auspiciën van de F.A.O. tot een machtige organisatie is uitgegroeid.

Met steun van Marshallgelden is het Instituut voor Bosbouwkundig Onderzoek van de Landbouwhogeschool dit jaar begonnen met een studie van de invloed van land- en bosbouwbeplantingen van populieren op de aangrenzende cultuurlanden. Dit onderzoek is voor ons land zeer noodzakelijk, omdat er bij de landbouwers nog steeds een zekere vrees bestaat voor beplanting langs cultuurland, terwijl deze toch van zo grote betekenis is voor het micro-klimaat van uitgestrekte bouw- en graslandcomplexen. De boer kan tenslotte in dit opzicht alleen door cijfers worden overtuigd en wij vertrouwen door dit onderzoek er toe te kunnen bijdragen dat de landbouwer daardoor op grote schaal zal overgaan tot het gebruik van een houtsoort, die economisch zeer voordelig is en die in weinig jaren zoveel kan bijdragen om de jaarlijkse houtproductie van ons land op te voeren. 135.000 m³ populierenhout per jaar moet en kan in de korte mogelijke tijd worden verhoogd tot een jaarproductie van 300.000—400.000 m³.

De door de Minister van Landbouw genomen maatregel waardoor populierenbeplantingen langs en op bouw- en graslanden niet onder de herbeplantingsplicht vallen, zal ongetwijfeld op deze uitbreiding ook een gunstige invloed hebben.

De Nationale Populierencommissie voor Nederland, gaf een propagandafolder uit onder de titel „Geen boom boert zo goed als de popel dat doet”. Ook deze folder heeft speciaal ten doel om de cultuur van de populieren buiten het bos te bevorderen. Vanwege het Staatsbosbeheer vermaatschappij gaf een nieuwe bosbrandplaat uit.

De cursus der Nederlandse Heide Maatschappij die gedurende haar

thans bijna 50-jarig bestaan zo vele waardevolle krachten voor binnen- en buitenland heeft afgeleverd, werd aansluitende aan de reeds bestaande indeling in de groepen B en A omgezet in :

a. een Middelbare Bosbouw- en Cultuurtechnische school (de vroegere cursus B)

b. Bosbouw en Cultuurtechnische school (de vroegere cursus A).

Het leerprogramma van de Middelbare Bosbouw- en Cultuurtechnische school is wat uitgebreid (irrigatie, Engels, Frans) en de studietijd is verlengd tot 2½ jaar, met inbegrip van de praktijkperioden. Moge de aldus gewijzigde opleiding nog beter aan haar doel beantwoorden dan zulks tot nu toe al het geval is geweest!

De door de Ned. Heidemaatschappij opgerichte bosarbeidersschool voor de rationalisatie van de bosarbeid is thans ook voor derden opengesteld. Verschillende particuliere bosbezitters en ook het Staatsbosbeheer hebben voor hun personeel reeds van deze mogelijkheid gebruik gemaakt.

Het Bosbouwproefstation T.N.O. is begonnen met de organisatie van het grondonderzoek ten behoeve van de bosbouw. Het grondonderzoek in de bosbouw stelt geheel andere eisen dan dat van land- of tuinbouwgronden en het is zeer toe te juichen, dat, dank zij de uitgebreide onderzoeken aan het Bosbouwproefstation verricht door ir C. P. van Goor, naar de optimale ontwikkeling van factoren als humus, zuurgraad, fosfaat in de bodem van climax-associaties, thans een veel beter inzicht is verkregen in de verschillende graden van vruchtbaarheid van bosgronden. Het onderzoek geschiedt in samenwerking met het Bedrijfslaboratorium voor grond- en gewasonderzoek, Mariëndaal te Oosterbeek.

Het landgoed Twickel is een Stichting geworden, waardoor de kans is vergroot dat dit waardevolle bezit ook in de toekomst als zodanig voor het nageslacht bewaard zal blijven. De zware belastingdruk en vooral de successiebelastingen vormen een nog steeds dreigende factor, een voortdurend zwaard van Damocles, voor het voortbestaan van onze particuliere bosbezittingen. Niet genoeg kan er op worden aangedrongen dat door de overheid spoedig afdoende maatregelen worden genomen om hierin verandering te brengen, bij voorbeeld door het scheppen van mogelijkheden tot betaling in annuïteiten.

Door aankoop van grond is de oppervlakte van de tot het Staatsbosbeheer behorende gronden over 1952 toegenomen met rond 40 ha; door afstand wegens verkoop en ruiling werd deze oppervlakte met ongeveer 23 ha verminderd. Het is een verblijdend verschijnsel, dat het Ministerie van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen over fondsen beschikt voor de aankoop van objecten, die uit natuurwetenschappelijk oogpunt beschouwd of wegens hun bijzondere flora of fauna in ongerepte staat verdienen te worden bewaard. Het Staatsbosbeheer verzorgt de aankoop van die objecten; deze worden op naam gesteld van het Staatsbosbeheer, terwijl deze dienst ook, in overleg met voornoemd Ministerie, het materiële en financiële beheer over die objecten voert. Als voornaamste zodanige complexen kunnen o.a. worden genoemd; de Strabrechtse Heide onder Heeze, Nederweert en Soerendonk, de Ospelse Peel onder Nederweert, het Meinweggebied onder Melick-Herkenbosch, de lange Goren onder Zundert, de Grote Moes onder Heythuizen en de Stadsgaten onder Hasselt.

In de houtprijzen is in het afgelopen seizoen bij verschillende soorten een meer of minder scherpe daling opgetreden in het bijzonder bij het

naaldhout en de populier. De overige loofhoutsoorten konden zich vrijwel op hetzelfde prijspeil handhaven. De specificaties van de mijnhoutmaten, waardoor bepaalde afmetingen niet of onvoldoende worden gevraagd, leverden nog al eens moeilijkheden op. Gemeenschappelijk voorafgaand overleg is in deze materie dringend gewenst.

Wat ten slotte ons verenigingsleven in engere zin betreft, moet in de eerste plaats melding gemaakt worden van het feit dat het op 1 Januari 1953 40 jaar geleden was dat ons medelid W. Brantsma, Opperhoutvester en Jagermeester van H.M. de Koningin, zijn werkzaamheden bij het Kon. Domein „Het Loo” begon. Ons medelid G. Gerbranda werd ter gelegenheid van zijn pensioenering bevorderd tot officier in de Orde van Oranje Nassau. In zijn plaats werd tot Inspecteur van het Staatsbosbeheer benoemd dr ir J. de Hoogh, vóórdien houtvester te Zwolle. Van harte bieden wij hen allen ook van deze plaats onze gelukwensen aan. Mede in verband met de werkzaamheden, die zijn verbonden aan het hersteld van de door de watersnood geteisterde gebieden, zal Inspecteur Gerbranda nog 6 maanden, d.i. dus tot 1 September 1953, bij het Staatsbosbeheer werkzaam blijven.

Ik geloof niet dat in de openingsrede van najaar 1952 al melding is gemaakt van het feit dat ir W. Hudig om gezondheidsredenen ontslag heeft genomen als president-directeur der Ned. Heidemaatschappij en dat in de plaats hiervan is benoemd ons medelid de heer ir H. Hendrikx. Wij wensen ir Hudig, met wie wij helaas slechts kort hebben kunnen samenwerken, een spoedig en algemeen herstel toe. Wij heten ir Hendrikx van harte welkom en spreken daarbij de wens uit dat zijn belangrijke functie hem veel voldoening moge schenken en vertrouwen dat wij ook als Ned. Boschbouwvereniging vele jaren op een vruchtbare wijze met hem mogen samenwerken.

Als nieuwe leden zijn door het Bestuur toegelaten :

Mevrouw C. E. v. d. Waals Nachenius te Amsterdam

ir G. P. M. Smeets, te Didam

ir A. van Maanen te Wageningen

ir G. N. Danhof te 's-Gravenhage

ir J. van Florenstein Mulder te Vaassen

mr E. Baron van Dorth tot Medler te Vorden

M. Holterman ten Hove te Holthoven, Espe bij Gorssel

ir G. W. Mulder te Oosterbeek

ir C. H. Reurink te Amsterdam

Het totaal aantal leden bedraagt thans 254 (233 + 21 donateurs)

Ondergetekende werd benoemd tot corresponderend buitenlands lid van l'Académie d'Agriculture de France.

Hiermede geloof ik de belangrijkste gebeurtenissen uit de bosbouw en ons verenigingsleven, welke sedert onze najaarsvergadering zijn voorgevallen, in het kort te hebben vermeld.

U zult hieruit hebben kunnen concluderen dat er voor onze Vereniging op velerlei gebied nog veel werk te doen valt en ik zou willen eindigen met de wens dat het ons gegeven moge zijn de Ned. Boschbouw Vereniging verder te doen uitgroeien tot een krachtige organisatie die overal daar op de bres staat, waar het er op aankomt de belangen van onze bosbouw en bossen te bevorderen.